

Pritomný dvojročník Philosophica Slovaca vznikol, keď došlo k politickým udalostiam, ktoré svojimi dôsledkami veľmi podstatne zasiahly do našej kultúrnej aktivity a ktoré pripravily neobyčajne priaznivé podmienky pre ďalší rozvoj slovenskej filozofie.

Februárové udalosti 1948 sú dôležitým medzníkom v hospodárskom, spoločenskom a kultúrnom rozvoji nášho národa. Február 1948 značí definitívne zúčtovanie s vládou kapitalizmu u nás a vstup na cestu k socializmu. Uvedomujeme si, že budovanie socializmu vyžaduje nielen významnú premenu hospodárskej a spoločenskej základne nášho národa, ale aj prestavbu slovenskej kultúry a teda aj filozofie. Po februári 1948 musí nám byť všetkým jasné, že pokrokové je u nás len to, čo napomáha ľudovú demokraciu a cestu k socializmu.

*Február 1948 je významný aj preto, že práve sto rokov pred ním vyšiel *Manifest komunistickej strany*, napísaný zakladateľmi vedeckého socializmu Marxom a Engelsom. Bola v ňom správne ukázaná cesta pracujúcemu ľudu v boji proti útlaku a za socializmus. Podľa *Lenina* „táto neveľká knižka má cenu celých sväzkov: jej duchom žije a hýbe sa podnes celý organizovaný a bojujúci proletariát civilizovaného sveta“. Na otázku, aký je teoretický základ Komunistického manifestu, odpovedá *Stalin*: „Teoretickým základom vedeckého socializmu je materialistická teória *Marxa* a *Engelsa*. S hľadiska tejto teórie rozvoj spoločenského života plne určuje rozvoj výrobných síl. Ak za veľkostatkársko-poddanským zriadením nasledovalo buržoázne zriadenie, bolo to „zavinené“ tým, že vývin výrobných síl urobil nevyhnutným vznik buržoázneho zriadenia. Alebo ešte: ak za súčasným buržoáznym zriadením nevyhnutne nasleduje socialistické zriadenie, je to preto, že to vyžaduje vyvin súčasných výrobných síl. Z toho vyplýva historická nevyhnutnosť rozbitia kapitalizmu a zriadenia socializmu. Ztadiaľ vyplýva marxistická téza, že svoje ideále musíme hľadať v dejinách vývinu výrobných síl, a nie v hlavách ľudí.“ Na otázku, aký je taktický základ vedeckého socializmu, vyloženého v *Komunis-**

tickom manifeste, Stalin odpovedá: „Taktickým základom vedeckého socializmu je náuka o nesmieriteľnom triednom boji, lebo to je najlepšia zbraň v rukách proletariátu. Triedny boj proletariátu — to je zbraň, pomocou ktorej on vybojuje politickú moc a potom vyvolastní buržoáziu pre utvorenie socializmu.“

Marxizmus-leninizmus je nielen svetonáhľadom robotníckej triedy a jej spojencov z radov pracujúcich, ideovou zbraňou triedy, ktorá je historicky povolaná zúčtovať s kapitalizmom a raziť cestu beztriednej, socialistickej spoločnosti, ale je súčasne ďalším rozvojom ľudského poznania. Je to vedecký svetonáhľad v pravom slova zmysle, vyvodенý zo všetkých skúseností a poznatkov ľudstva a overený praxou. Jeho stromcovia, Marx a Engels, vedeli už pred sto rokmi pravdivo objasniť zákonitosti spoločenského vývinu, vznik a rozvoj kapitalizmu, zákony triedneho boja za kapitalizmu a vedecky bezpečne predpovedal jeho zánik. Marx a Engels ďalej ukázali, že proletariát sa zásadne líši od ostatných tried v dejinách, a to tým, že odstraňujúc kapitalistickú formu vykorisťovania, likviduje vykorisťovanie vôbec.

Manifest komunistickej strany vyšiel krátko predtým, ako sa v Európe rozpútal otvorený zápas proti absolutizmu a poddanstvu v revolúciách r. 1848/49. Pravda, v tých časoch u nás ešte nebol vyspelý kapitalizmus a teda nebol organizovaný ani proletariát, ktorému by Manifest mohol slúžiť ako politicko-ideová zbraň. V dôsledku toho slovenský národ musel ešte mnoho rokov znášať jeduálny hospodársky, sociálny a kultúrny útlak. V ďalšej histórii slovenského národa významne sa uplatnil vznik a rozvoj robotníckej triedy. V zápase o vyšší spoločenský poriadok, v ktorom Manifest komunistickej strany jej osveľoval cestu, a tiež pod dojomom októbrovej socialistickej revolúcie, robotnícka trieda stala sa hlavným činiteľom pokrokového vývinu národa a jeho oporou v období druhej svetovej vojny. Vďaka úsiliu robotníckej triedy a na jej čele Komunistickej strany a vďaka morálnej i praktickej pomoci Sovietskeho sväzu slovenský národ mohol víťazne prekonať všetky prekážky a vykročiť na cestu k socializmu.

Od vydania Manifestu komunistickej strany uplynulo sto rokov ďalšieho vývinu kapitalizmu i jeho konečného rozkladu a na veľkej časti zeme už aj jeho zániku. Pri storočnom jubileu Manifestu si uvedomujeme, že plne sa potvrdila pravdivosť a správnosť vedeckého socializmu, formulovaného Marxom a Engelsom, a uskutočňovaného ich veľkými nasledovateľmi Leninom a Stalinom. Uvedomujeme si, že víťazstvo socializmu je jedinou zárukou rozkvetu národov, rozvoja kultúry a trvalého mieru.

Z uvedeného jasne vyplýva, že ako pokrokové a pravdivé môžeme hodnotiť iba to, čo prospieva odstráneniu vykorisťovania a uskutočňo-

vaniu socializmu. Toto hľadisko musí jednoznačne určovať smer našej práce vo všetkých oblastiach spoločenskej a kultúrnej činnosti.

Ak robotnickej triede oprávnené pripisujeme historickú úlohu vystriedania vlády buržoázie, treba úlohu kultúrnej tvorby ponímať s hľadiska boja robotnickej triedy a jej spojencov. Robotnícka trieda, ktorá je dejinne povolaná uskutočňovať nový, vyšší spoločenský poriadok, má záujem na tom, vidieť skutočnosť a budúcnosť pravdivo v celej jej složitosti. Preto je nevyhnutne potrebné, aby si naši filozofickí pracovníci čím skôr dôkladne osvojili svetonáhľad robotnickej triedy, marxizmus-leninizmus, ktorý je jedine vedecký a pokrokový, a zpod zorného uhla tohto svetonáhľadu riešili všetky otázky kultúry, vedy a filozofie.

Veľkou úlohou a výsostným poslaním našej kultúry, ak sa má pozitívne uplatniť v prerodnom procese našej krajiny a napomáhať výstavbu socializmu, musí byť odstraňovanie všetkých prežitkov buržoáznej ideológie, zachycovanie života v jeho podstate a odhaľovanie všetkých kladných momentov skutočnosti, ktoré treba rozvíjať a zdokonaľovať.

Také sú v základe aj úlohy slovenskej filozofie. Február 1948 umožnil jej nebývalý rozvoj a súčasne sveril jej veľkú a zodpovednú funkciu pri prestavbe našej spoločnosti a kultúry.

Vydanie tohto dvojročníka nášho časopisu, ktorý bol vysádzaný postupne v rokoch 1947—1948, sa z rozličných príčin oneskorilo. Preto sa v ňom nemohla ešte doslatočným spôsobom venovať pozornosť tým všetkým významným otázkam, ktoré sa vynorily v podmienkach po-februárových čias. Dnešná zvýšená a výraznejšie zacielená aktivita Filozofického ústavu SAVU bude sa môcť navonok už platnejšie prejavíť v práve pripravovanom IV. ročníku (1949) *Philosophica Slovaca*, ako aj v dielach, ktoré spolupracovníci ústavu chystajú po linii svojho päťročného programu. IV. ročník, ako aj ďalšie ročníky, prinesie okrem štúdií domácich autorov o aktuálnych filozofických problémoch aj preklady z vynikajúcich pokrokových mysliteľov zahraničných.

Vzhľadom na výnimočný rozsah I. ročníka *Philosophica Slovaca* prítomný dvojročník je o niečo zmenšený.

Redakcia